

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

О. Ю. Невмержицька

РОЛЬ РАНЬОГО ЛОГОПЕДИЧНОГО ВТРУЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ 159

І. М. Омельченко, В. В. Кобильченко, Л. О. Федорович

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ДИЗАЙН КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ ПОСЛУГИ «РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ» ДЛЯ УЧНІВ 1-4 РОКІВ НАВЧАННЯ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ КОГНІТИВНОГО РОЗВИТКУ 162

Т. О. Онопрієнко, Н. А. Лопатинська, М. С. Овчаренко

СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ПОРУШЕНЬ ЧИТАННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ 164

Т. Ю. Орехва, Г. І. Васильєва

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З НАВЧАЛЬНИМИ ТРУДНОЩАМИ 166

І. М. Орленко, Є. В. Цесельська

ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ ЛОГОПЕДА З ДІТЬМИ РАНЬОГО ВІКУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ПРОСТОРІ 168

В. Ю. Пінчук, К. О. Тичина, І. І. Папп

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ВИМОВИ ПРИГОЛОСНИХ ЗВУКІВ У ДІТЕЙ ІЗ ДИТЯЧОЮ АПРАКСІЄЮ МОВЛЕННЯ 170

А. Ю. Піонтковська, Ю. М. Найда

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ МОВЛЕННЄВОЇ АКТИВНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ 174

Є. С. Плахова

ФОРМУВАННЯ АВТОНОМНОСТІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДІ З ІНВАЛІДНІСТЮ: ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ «ТРЕНУВАЛЬНА КВАРТИРА» 176

К. О. Подпалова

НЕЙРОДИНАМІЧНА НЕДОСТАТНІСТЬ ЯК ПРИЧИНА ШКІЛЬНИХ ТРУДНОЩІВ 178

Н. В. Радченко, О. П. Таран

СТАН СФОРМОВАНOSTІ НАВИЧОК ВЕДЕННЯ ДІАЛОГУ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА 179

В. О. Самоткан, О. П. Таран

СТАН СФОРМОВАНOSTІ МОТИВАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ЛОГОПЕДИЧНИХ ЗАНЯТЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 181

А. А. Селезень, Г. В. Супрун

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ СЛУХО-МОВЛЕННЄВОЇ ПАМ'ЯТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА 183

досвід дитини а також методиками застосовуються педагогами в процесі засвоєння знань [2].

Недостатня увага до нейродинамічних процесів, задіяних в процесі набуття знань, може призводити до труднощів у навчанні, зокрема до розсіювання уваги, слабого запам'ятовування інформації, повільного переключення між різними видами діяльності тощо [1, 3].

Сучасні дослідження пов'язують розсіяну увагу, імпульсивну поведінку, швидку втомлюваність дитини під час навчального процесу з порушенням нейродинамічних процесів. Часто індикаторами таких порушень є зміни у поставі, диханні дитини, м'язового тону, загального рівня бадьорості, пильності. Наприклад, при порушенні постави до мозку надходить недостатньо сигналів для активації відповідних м'язів, а це, в свою чергу, призводить до механічного стискання грудної клітки та діафрагми, що, в результаті веде до проявів гіпоксії [1,3]. Для подолання проявів нейродинамічних порушень необхідно стимулювати фізичну активність дитини та притримуватись сенсорного режиму.

Список використаних джерел:

1. Peyton P., Dale C. Physical Intelligence: Harness your body's untapped intelligence to achieve more, stress less and live more happily. 2020. 480 с.
2. Goldberg H. Growing Brains, Nurturing Minds-Neuroscience as an Educational Tool to Support Students' Development as Life-Long Learners. *Brain Sci.* 2022 Nov 26;12(12):1622. doi: 10.3390/brainsci12121622.
3. Martella D. Arousal and Executive Alterations in Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD). *Front. Psychol., Vol.11*, 2020

Н. В. Радченко, м. Черкаси
kuzya.28.04.1981@gmail.com
О. П. Таран, м. Київ
op.taran@kubg.edu.ua

СТАН СФОРМОВАНOSTІ НАВИЧОК ЕДЕННЯ ДІАЛОГУ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА

Проблема формування діалогічного мовлення у дітей молодшого шкільного віку з розладами аутистичного спектра (РАС) набуває особливої значущості в сучасній науці та практиці. Для дітей із РАС характерні суттєві труднощі в оволодінні діалогом, що проявляються у вербальних і невербальних дефіцитах, обмеженій ініціативі до спілкування, труднощах у розумінні намірів та емоцій співрозмовника. Водночас раннє і цілеспрямоване формування навичок діалогу виступає важливою складовою їхньої успішної соціалізації та інтеграції в освітнє

середовище. Це зумовлює актуальність вивчення проблемного поля розвитку діалогічного мовлення та пошуку ефективних стратегій його формування.

Проблемою розвитку діалогу у дітей з РАС займаються вчені, в межах різних підходів. Розвиток діалогу засобами сенсорної інтеграції Т. Скрипник [2]. Психологічні аспекти порушення мовлення у дітей з аутизмом розглянуто О. Таран [4]. Використання арттерапевтичних технік під час корекційної допомоги дітям з мовленнєвими труднощами С. Логвиненко, Л. Борисова, К. Тичина, Г. Супрун, Т. Хомик [1], О. Таран [3]. Всі ці дослідження підкреслюють багатогранність підходів до розвитку та формування навичок ведення діалогу у дітей з РАС.

З метою вивчення стану сформованості навичок ведення діалогу у дітей молодшого шкільного віку з розладами аутистичного спектра було проведено експертне опитування (анкетування батьків дітей з РАС). Анкета містила 28 запитань спрямовані на виявлення особливостей комунікативної поведінки у різних середовищах (освітній заклад, суспільний простір, родина). Основна увага приділялася визначенню рівня розвитку таких показників, як: ініціації діалогу (звернення, прохання, початок розмови); реагування на звернення (відповідь, згода, заперечення); підтримання діалогу та розуміння контексту. До опитування було долучено 33 батьки дітей з РАС віком від 7 до 12 років, які навчаються за інклюзивною формою у закладах загальної середньої освіти.

Система оцінювання рівня сформованості навичок ведення діалогу у дітей молодшого шкільного віку з РАС: 1 бал – навичка не сформована; 2 бали – низький рівень сформованості; 3 бали – середній рівень сформованості; 4 бали – достатній рівень сформованості; 5 балів – високий рівень сформованості.

У ході кількісного аналізу отриманих результатів маємо зазначити що середні значення відповідей по кожному питанню коливаються від 1,72 до 3,93 балів, що свідчить про індивідуальну своєрідність сформованості навичок ведення діалогу у кожної конкретної дитини з аутизмом. Середні значення відповідей по кожній дитині коливаються від 1,1 до 4,3 балів, що вказує на нерівномірність сформованості навичок ведення діалогу у дітей з РАС. Загальне середнє по всіх показниках становить 2,58, що свідчить про недостатній рівень сформованості навичок ведення діалогу у дітей молодшого шкільного віку з РАС.

За результатами якісного аналізу експертного опитування щодо окресленої проблематики батьків 33 дітей молодшого шкільного віку з розладами аутистичного спектра було виявлено, що: 5 дітей (15,15%) продемонстрували не сформовані навички діалогічного мовлення. Це свідчить про значні труднощі у ініціюванні, реагуванні та підтриманні діалогу. Низький рівень сформованості навичок виявлено у 9 дітей (27,27%), тобто ці діти здатні проявляти поодинокі навички ведення діалогу у взаємодії з іншими за певних умов. Середній рівень сформованості навичок з огляду оцінки батьків притаманно 15 дітям (45,45%). Такі діти частково володіють уміннями вести діалог, можуть відповідати на звернення та ініціювати прості висловлювання. Достатній рівень сформованості

навички ведення діалогу виявлено лише у 4 дитини (12,12%). Тобто, вони здатні ініціювати та підтримувати спілкування в різних ситуаціях, адекватно реагують на звернення однолітків та дорослих. Зазначимо, що у жодної дитини не виявлено високого рівня сформованості навичок ведення діалогу (4,5-5 балів). Отже, результати опитування доводять необхідність подальшої цілеспрямованої роботи з розвитку діалогічного мовлення у дітей молодшого шкільного віку з розладами аутистичного спектра.

Отримані дані демонструють недостатню сформованість навичок ведення діалогу у дітей молодшого шкільного віку з РАС що підтверджує необхідність у спеціально організованих методиках формування діалогічних умінь, спрямованих як на ініціювання, так і на підтримання та розуміння контексту діалогу.

Список використаних джерел:

1. Борисова Л. С., Тичина К. О., Супрун Г. В., Хомик Т. В., Логвиненко С. О. Особливості використання арт-терапевтичних технік під час корекційно-розвиткової допомоги дітям дошкільного віку із мовленнєвими труднощами *Педагогічна академія: наукові записки*. 2024. № 9.
2. Скрипник Т. В., Лозова О. М. Формування діалогічних інтеракцій у дітей з розладами аутистичного спектра. *Psycholinguistics*. 2020. Vol. 27, № 1. С. 237–261.
3. Таран О. Теоретико-прикладні засади арт-супроводу родин, які виховують дітей з розладами аутистичного спектра, в умовах абілітаційних таборів. *Інноваційна педагогіка*. 2023. №1(58). С. 94–99.
4. Таран О. П. Психологічні аспекти порушення мовлення у дітей з аутизмом. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія : зб. статей*. 2014. № 2 (43). С. 276–283.

В. О. Самоткан, м. Київ

vosamotkan.fpsrso24m@kubg.edu.ua

О. П. Таран, м. Київ

op.taran@kubg.edu.ua

СТАН СФОРМОВАНOSTІ МОТИВАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ЛОГОПЕДИЧНИХ ЗАНЯТЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ

Мотиваційна готовність до логопедичних занять виступає важливим чинником успішності мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку, адже визначає рівень їхньої активності, наполегливості та позитивного ставлення до виконання корекційних завдань. За наявності мовленнєвих труднощів формуються негативні переживання, невпевненість і зниження інтересу до мовленнєвої діяльності, що значно ускладнює корекційну роботу [2, с. 36]. Тому